

SXEDIO.FV5

13.12.1950: Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΠΕΙΘΕΤΑΙ ΤΕΛΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΛΕΙ ΑΝΟΙΚΤΑ ΤΟ ΛΑΟ ΝΑ ΑΠΟΣΧΕΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ

Ενώ ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος στα πρώτα βήματα του μετά την άνοδο του στο θρόνο του Αποστόλου Βαρνάβα δεν ήθελε με κανένα τρόπο να ακολουθήσει φιλοανατολική πολιτική ή τουλάχιστον ανεξάρτητη από τη φιλοδυτική πολιτική που ακολουθούσε η Ελλάδα, στο εσωτερικό εγκολπώθηκε και προσπάθησε μάλιστα να υπερβεί σε μαχητικότητα, την πολιτική και τακτική του ΑΚΕΛ και κάλεσε το λαό να μην συνεργασθεί με την κρατούσα δύναμη στο νησί στη διενέργεια εκλογών για την ανάδειξη Κοινοτικών Συμβουλίων σε περιοχές τις οποίες προγραμμάτιζε να ανακηρύξει ως περιοχές ανάπτυξης.

Η Αριστερά είχε ήδη ταχθεί ανοικτά εναντίον της συμμετοχής στις εκλογές και ηγήθηκε μάλιστα του αγώνα εναντίον τους.

Ήταν μια πολιτική που κέρδιζε ή που έδινε την εικόνα του ανυποχώρητου μαχητή εναντίον της αποικιοκρατίας και αυτή άρεσε στον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο που είχε αναλάβει δράση για κινητοποίηση του λαού.

Ο Νόμος που ετοίμασε η αγγλική Κυβέρνηση τον Ιούνιο του **1950** έφερε τον τίτλο "Περί ιδρύσεως και Διοικήσεως Περιοχών αναπτύξεως".

Στα πλαίσια της εφαρμογής του νόμου παρεχόταν στους ιδιοκτήτες γης το δικαίωμα να εκλέξουν τρία μέλη του Συμβουλίου Ανάπτυξης που θα δημιουργείτο και το οποίο θα μεριμνούσε για την ανάπτυξη της κάθε κοινότητας.

Ωστόσο άλλα τέσσερα μέλη θα διορίζε ο Κυβερνήτης ώστε να έχει πλήρη έλεγχο των Συμβουλίων.

Αρχικά ο Νόμος προοριζόταν για τα θέρετρα και τις περιοχές φόρτωσης χαρουπιών σε πλοία, αργότερα όμως η αγγλική διοίκηση επέκτεινε τις πρόνοιες του, ώστε ο κυβερνήτης μπορούσε να ορίσει οποιοδήποτε

χωριό ή η περιοχή της νήσου σαν περιοχή ανάπτυξης ώστε οι πρόνοιες του Νόμου να αναφέρονται στο χωριό ή την περιοχή.

Ο Νόμος ήταν πολύ ετεροβαρής υπέρ του Κυβερνήτη και του επέτρεπε να κάμνει ό,τι ήθελε, γιατί στο Συμβούλιο πλειοψηφούσαν οι διορισμένοι άνθρωποι του, που θα διορίζε εξ οφφίκιο, έμοιαζε δηλαδή το συμβούλιο ανάπτυξης του κάθε χωριού με μια μικρογραφία της Νομοθετικής Συνέλευσης που ίσχυε μέχρι το **1931**.

Οι τέσσερις άνθρωποι του Κυβερνήτη θα ήταν ο διοικητής της επαρχίας ως Πρόεδρος και ο επαρχιακός γιατρός, ο επαρχιακός μηχανικός και ο Κοινοτάρχης ή οι κοινοτάρχες αν στο χωριό υπήρχε και Έλληνας και Τούρκος Μουκτάρης.

Τελικά ο Κυβερνήτης αποφάσισε να προκηρύξει εκλογές σε **30** χωριά, αλλά η Αριστερά είδε πολύ γρήγορα την παγίδα του Κυβερνήτη, γιατί ο νόμος θα του επέτρεπε να προπαγανδίζει στο εξωτερικό ότι προωθούσε την αυτοδιοίκηση.

Ο Γενικός Γραμματέας του ΑΚΕΛ Εζεκίας Παπαϊωάννου, δίνοντας κατεύθυνση στα μέλη του Κόμματος του τόνιζε σε άρθρο του στο "Νέο Δημοκράτη" στις **23** Νοεμβρίου **1954**:

" Τι σκοπεύει η Βρετανική Κυβέρνηση και ο Βρετανικός ιμπεριαλισμός μ' αυτό το νόμο; Σκοπεύει να εισαγάγει από το παραθύρι ή τη χαραμαδιά του παραθυριού τις περιβόητες συνταγματικές μεταρρυθμίσεις και για τη διαιώνιση της σκλαβιάς του λαού μας. Σκοπεύει να δημιουργήσει αυταπάτες, μέσα στους αγρότες του τόπου μας, πως από τα ψευτοσυμβούλια που προνοεί ο Νόμος μπορούν να περιμένουν βελτίωση των άθλιων συνθηκών της ζωής τους.

Σκοπεύει να ψαρέψει φιλοκυβερνητικά στοιχεία και να δημιουργήσει στο χωριό, φιλοκυβερνητική βάση στηριζόμενη πάνω στους προεστούς και τα καθυστερημένα στοιχεία της υπαίθρου.

Δεν αποκλείεται ακόμη αν μπορεί να χρησιμοποιήσει τα αιρετά μέλη του Συμβουλίου και να

ζητήσουν το σύνταγμα και με βάση προηγούμενες Κυβερνητικές δηλώσεις να ισχυριστεί πως εκλεγμένοι αντιπρόσωποι του λαού το ζήτησαν και συνεπώς προς τις δηλώσεις τους αυτές να το παραχωρεί ή με τη λειτουργία αυτών των Συμβουλίων να πεισθεί ο λαός που πήρε μέρος στη συγκρότηση τους ευχαρίστως θάβλεπε την παραχώρηση συντάγματος για την ολοκλήρωση του συστήματος της αυτοδιοίκησης.

Ο Βρετανικός ιμπεριαλισμός επιδιώκει μ' αυτό τον τρόπο να αποτραβήξει τους αγρότες από την ενωτική γραμμή και να στρέψει την προσοχή τους μακριά από τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα.

Η όλη Κυβερνητική προσπάθεια τείνει να παρουσιάσει την Κύπρο ότι βρίσκεται στο καθεστώς Συνταγματικής αυτοδιοίκησης. Αυτό της χρειάζεται για να υπεραμυνθεί της ιμπεριαλιστικής πολιτικής κατακράτησης του τόπου μας, σαν αποικίας και πολεμικής βάσης. Ενισχυτικό αυτής της διαπίστωσης είναι πως ο Νόμος αυτός θεσπίστηκε σε μια περίοδο που δρούσαν στο εξωτερικό οι δυο πρεσβείες.

Με την ασφαλιστική δικλείδα των τεσσάρων διορισμένων έναντι των τριών εκλεγμένων και με το δικαίωμα ψήφου σε όσους είναι ενοικιαστές ακίνητης περιουσίας, η Κυβέρνηση επιδιώκει να εμφανισθεί στους αγρότες και στον έξω κόσμο σαν υπέρμαχος του καθεστώτος της αυτοδιοίκησης προτείνοντας έτσι την υποδούλωση της Κύπρου".

Τις ίδιες απόψεις με το Γενικό Γραμματέα του ΑΚΕΛ εξέφρασε και ο Εθνικοαπελευθερωτικός Συνασπισμός ΕΑΣ που τελούσε υπό τον έλεγχο ή τη επιρροή του ΑΚΕΛ με ανακοίνωση του στις 26 Νοεμβρίου, ο οποίος προχωρούσε και καλούσε την Εθναρχία σε συνεργασία:

" Καλούμε τη Εθναρχία και τα υπ' αυτής δεξιά Κόμματα να αναλογισθούν σοβαρώς τις ευθύνες και να καλέσει άμεσα κοινή σύσκεψη όλων των Κομμάτων και οργανώσεων του τόπου μας με θέμα τη οργάνωση του αγώνα και την ακύρωση του Νόμου και την αποχή από τις εκλογές, αν η Κυβέρνηση επιμένει στην εφαρμογή του την οργάνωση της καθολικής αποχής του λαού από τις εκλογές για την ανάδειξη των τριών αιρετών

συμβούλων και την σύμπληξη του εθνικού μετώπου πάλης για την εθνική μας αποκατάσταση, την καταγγελία και την απομόνωση οποιουδήποτε θελήσει να συνεργασθεί με οποιοδήποτε τρόπο για τον καταρτισμό αυτών των κοινοτικών συμβουλίων.

Ο Εθνικός Απελευθερωτικός Συνασπισμός διακηρύττει απερίφραστα πως οποιαδήποτε και αν είναι η απόφαση της λεγόμενης Εθναρχίας και της πλουτοκρατικής αντιδραστικής ηγεσίας η Λαϊκή παράταξη θα απόσχει από τις εκλογές και θα οργανώσει μόνη της την πάλη ενάντια στα Κυβερνητικά σχέδια αν η Κυβέρνηση επιμένει στην εφαρμογή τους".

Ο Μακάριος δεν μπορούσε να ρίξει το σύνθημα της αποχής από την αρχή προφανώς φοβούμενος ότι ένα τέτοιο σύνθημα ίσως να έδινε την ευκαιρία στην Αριστερά να βγάλει δικούς της αντιπροσώπους στα χωριά, παρά τη δεδηλωμένη θέση του ΑΚΕΛ για πλήρη αποχή από κάθε συνεργασία με τους Αγγλους.

Ετσι άφησε τα πράγματα να περάσουν και σαν βεβαιώθηκε ότι ο κίνδυνος αυτός δεν υπήρχε ρίφθηκε κι αυτός στη μάχη, σιγά, σιγά και συγκαλυμμένα στην αρχή αλλά πιο έντονα αργότερα σε σημείο που προσπάθησε να πάρει την πρωτοπορία από το ΑΚΕΛ.

Ετσι στα τέλη Νοεμβρίου του 1950 ο Μακάριος μιλώντας στην Εκκλησία του Τρυπιώτη, στη Λευκωσία, χαρακτήρισε την απόφαση της Κυβέρνησης για εγκαθίδρυση Συμβουλίων ως προσπάθεια που είχε σαν στόχο να παρουσιάσει επιφανειακή συνεργασία του λαού με την Κυβέρνηση και η οποία έτεινε ασφαλώς στο να προλειάνει το έδαφος για προσφορά συνταγματικών ελευθεριών.

Παρά τη νέα θέση του Αρχιεπισκόπου η Αριστερά συνέχιζε να τον πιέζει και ο " Νέος Δημοκράτης", εκφραστικό όργανο του ΑΚΕΛ σε άρθρο του στις 29 του μηνός έγραφε:

"Ωστόσο, με τις ορθές διαπιστώσεις του Μακαριωτάτου και με την από άμβωνος καταγγελίαν του νέου σχεδίου του κυριάρχου, δεν εξοφλά η Εθναρχία με τις ευθύνες και τα καθήκοντα της. Ούτε είναι αρκετά τα κηρύγματα και οι οποιεσδήποτε διακηρύξεις για να

αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά, η νέα Κυβερνητική επίθεση. Και για να αποβεί αποτελεσματικός ο εθνικοαπελευθερωτικός μας αγώνας, χρειάζεται πάλι και αγώνας. Και πάνω απ' όλα ενότητα και συνεργασία για την αντιμετώπιση και ματαίωση των σχεδίων της κυρίαρχης δύναμης για την οργάνωση και κατοχύρωση της καθολικής αποχής του λαού από τις εκλογές".

Ο Μακάριος και η Εθναρχία συνέχισαν να μη δίνουν πλήρη κατεύθυνση στο λαό και στις 10 Δεκεμβρίου, σαν εφαρμοστήκε για πρώτη φορά ο Νόμος στις Πλάτρες τρεις από τους υποψήφιους για το Συμβούλιο του χωριού ήταν της Δεξιάς: Κόκος Σκυριανίδης, διευθυντής του Ξενοδοχείου "Παρκ", Χρ. Μητσίδης εργολάβος και Κόκος Πλατρίτης, ιδιοκτήτης κέντρου.

Από τις εκλογές απέσχαν οι Αριστεροί ενώ ψήφισαν μόνο 11 ψηφοφόροι.

Η Αριστερά όμως συνέχιζε να εκθέτει την Εθναρχία και το Μακάριο για τη στάση τους έναντι των εκλογών και στις 13 Δεκεμβρίου, ο Μακάριος αναγκάστηκε τελικά να αναλάβει πλήρη δράση και να καλέσει το λαό ανοικτά πλέον σε αποχή τονίζοντας ταυτόχρονα με εγκύκλιο του ότι οι Κύπριοι ουδέποτε θα συνθηκολογούσαν με τον κυρίαρχο:

"Τέκνα εν Κυρίω αγαπητά,

Η Μεγάλη Βρετανία, καταπατούσα τας αρχάς της δικαιοσύνης και της ελευθερίας και αθετούσα τας ιδίας δηλώσεις και υποσχέσεις περί αυτοδιαθέσεως των λαών, εξακολουθεί, παρά πάντα ηθικόν νόμον, να αρνείται εις ημάς το δικαίωμα να ενωθώμεν με την Μητέρα Ελλάδα. Εν μέσω ενός ανήσυχου και αγωνιώντος κόσμου, διατυμπανίζοντος διά τούτο περισσότερον την προσήλωσιν του εις τα ιδιεύδη της ελευθερίας και της δημοκρατίας ημείς παραμένομεν δούλοι και η θέλησις μας στραγγαλίζεται κατά τον αυταρχικώτερον τρόπον.

Η τοιαύτη συμπεριφορά της Αγγλίας προς ένα ευγενή και ιστορικών λαόν, ως ο της Κύπρου, την εκθέτει αναμφιβόλως ενώπιον ολοκλήρου του κόσμου,

ως μη σεβομένην τας υψηλάς και ηθικάς αρχάς, τας οποίας και η ιδία κατά τον πλέον επίσημον τρόπον διεκήρυξεν, εντεύθεν η προσπάθεια της να εισαγάγη είδος τι συντάγματος και να παραχωρήση ψευδελευθερίας τινας εις τον τόπον μας διά να δύναται να ισχυρίζεται ότι στέργομεν το παρόν καθεστώς, ως αρμονικώς δήθεν συνεργαζόμενοι μετά της ξένης κυβερνήσεως.

Ταύτα διαβλέπων ο Ελληνικός Κυπριακός λαός και ενδιαφερόμενος μόνον διά την προαγωγήν και επιτυχίαν του ενωτικού του αγώνος, δεν εσαγηνεύθη από τας δελεαστικάς προτάσεις της Βρετανικής Κυβερνήσεως και δεν έπεσεν εις την παγίδα της Συμβουλευτικής Διασκέψεως, τουναντίον δε προεκάλεσε διά της ακάμπτου στάσεως του, το ναυάγιον αυτής και των Κυβερνητικών σχεδίων. Διά δε του δημοψηφίσματος της 15ης Ιανουαρίου, διειτράνωσεν κατά τον πλέον αναμφισβήτητον τρόπον, την αξίωσιν του δι' άμεσον ένωσιν με την Μητέρα Ελλάδα και διά της Εθνικής του πρεσβείας κατέστησε τη αξιοποίησιν αυτήν ευρύτερον γνωστή εις τον φιλελεύθερον κόσμον, παρ' όλα ταύτα, η Αγγλία δεν συναισθάνεται, τας υποχρεώσεις της, ούτε έναντι του υποδούλου τούτου τόπου, ούτε έναντι της υποστάσης διά τον κοινόν υπέρ ελευθερίας αγώνα, ανυπολογίστους θυσίας, συμμάχου της Ελλάδος

Βασιζομένη δε μόνον επί της υλικής της ισχύος, επιδεικνύει ανάρμοστον ασέβειαν, προς το δίκαιον και ουδέν έχουσα να αντιτάξη εις τα ακαταμάχητα επιχειρήματα μας, απαντά ιταμώς ότι το ζητημά μας είναι κλειστόν. Συγχρόνως όμως επιχειρεί νέαν προσπαθειαν διά να αλώση την ελληνικήν κυπριακήν ψυχήν.

Διά της εφαρμογής του δημοσιευθέντος κατά τας αρχάς Ιουνίου νόμου περί "Ιδρύσεως και διοικήσεως περιοχών αναπτύξεως" η Κυβέρνησις επιδιώκει να παρουσιάσει είδος τι συνεργασίας μετά του λαού, διά να δύναται να ισχυρισθή ότι ο τόπος ευρίσκεται εις αγαθάς με αυτήν σχέσεις και στέργει το δουλικόν

καθεστώς.

Διά του νόμου τούτου, όστις κατ' αρχάς προωρίζετο διά τα θέρετρα και τους λιμένας εξαγωγής χαρουπίων, τώρα δε φαίνεται ότι θα εφαρμοσθή εις πολύ περισσότερας κοινότητας, παρέχεται το δικαίωμα εις του κατοίκους ιδιοκτητάς ή ενοικιαστάς ακινήτων, ίνα εκλέξωσι (τρία) **3** από τα επτά (**7**) μέλη ενός Συμβουλίου, το οποίο θα φροντίζη διά την "ανάπτυξιν" της κοινότητος, τα άλλα τέσσαρα μέλη θα είναι κυβερνητικοί εξ οφίκιο, ήτοι ο διοικητής, ο επαρχιακός ιατρός, ο επαρχιακός μηχανικός και ο υπό της Κυβερνήσεως διοριζόμενος μουκτάρης της κοινότητος.

Το έργον των τοιούτων συμβουλίων θα είναι ανάλογον προς το υπό των διοριζομένων χωριτικών αρχών, με ευρυτέρας τινάς δικαιοδοσίας, ανεξαρτήτως όμως των ολίγων ή πολλών δικαιωμάτων των τοιούτων συμβουλίων ή δημιουργία αυτών αποτελεί έντεχνον υπονόμισιν του εθνικού ημών αγώνος α) διότι ούτω θα περυσιάζηται ο λαός ως συνεργαζόμενος μετά της κυβερνήσεως και β) διότι διά του μετρου τούτου καλλιεργείται υπό της Κυβερνήσεως το έδαφος διά την εκ νέου προσφοράν συντάγματος ή και άλλου είδους τοπικών ελευθεριών, αι οποίαι θα παρουσιάζωσι τον τόπον ως απομακρυνόμενον εκ του μοναδικού του αιτήματος της ενώσεως μετά της μητρος Ελλάδος.

Πρόδηλον εκ τούτου και το καθήκον πάντων όπως πιστοί στρατιώται του ιερού ημών αγώνος αποφύγωσι παν ό,τι ενδέχεται να χαρακτηρισθή ως παρέκκλισις εκ της χαραχθείσης γραμμής της μη επαφής προς την Κυβέρνησιν και ως συνεργασία μετ' αυτής.

Μηδείς ας δεχθή να αποτελέση μέλος των συμβουλίων τούτων. Και μηδείς ας προσέλθη εις τας κάλπας προς ανάδειξιν τοιούτων μελών.

Ας αποδείξωμεν διά μίαν ακόμη φοράν εις την Κυβέρνησιν, ότι δι' εν και μόνον ενδιαφερόμεθα και δι' ένα και μόνον εργαζόμεθα, διά την εθνικήν μας αποκατάστασιν. Και ότι ουδόλως είμεθα διατεθειμένοι να συνθηκολογήσωμεν οπωσδήποτε μετά

της ξενοκρατίας. Την αφίνομεν μόνην, υπεύθυνον εις την αυθαίρετον αυτής διακυβέρνησιν του τόπου μας και υπόλογον δι' αυτήν ενώπιον του κόσμου ολοκλήρου και της ιστορίας.

Σταθεροί πειθαρχικοί, άκαμπτοι, άς συνεχίσωμεν τον αγώνα, βέβαιοι ότι το ακαταμάχητον δίκαιον μας και η άκαμπτος αποφασιστικότης μας θα κατισχύσωσι παντός εμποδίου και θα μας οδηγήσωσιν εις την ποθητήν λύσιν της μοναδικής αξιώσεως μας, δηλαδή την Ένωσιν της νήσου μας μετά της μητρός Ελλάδος.

Διάπυρος προς κύριον ευχέτης

+ Ο ΚΥΠΡΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΣ

Εν τη Ι. Αρχιεπισκοπή Κύπρου

τη 13η Δεκεμβρίου 1950".

Η εκκληση του Μακαρίου έγινε ευμενώς δεκτή.

Ετσι στις επόμενες εκλογές που έγιναν στον Άγιο Αμβρόσιο, Πρόεδρο, Πέγεια και αλλού ψήφισαν ελάχιστοι ή άνθρωποι που ήσαν συνδεδεμένοι με τους Άγγλους, όπως οι κοινοτάρχες οι αζάδες και δημόσιοι υπάλληλοι ή άνθρωποι ξένοι προς τις κοινότητες που ενοικίαζαν γη στα χωριά.

Η Κυβέρνηση χρησιμοποιούσε ακόμα και βία και απειλές προκειμένου να εκφοβίσει το λαό για να επιτύχει εφαρμογή του Νόμου.

Σε κάθε χωριό πήγαιναν από την προηγούμενη αστυνομικοί, οι οποίοι προσήγγιζαν τους διάφορους πράγοντες- κυρίως της δεξιάς- και τους καλούσαν να ψηφίσουν ή να υποβάλουν υποψηφιότητα.

Ιδιαίτερα οι κοινοτάρχες δεν μπορούσαν να αρνηθούν.

Όμως η αποχή από τις κάλπες ήταν μεγάλη,

Στον Πρόδρομο από τους 340 ψήφισαν μόνο 88 κάτοικοι του χωριού και άλλοι τόσοι ξένοι ενώ στην Πέγεια μόνο 14 ψήφισαν με 58 πληρεξούσια.